

Teknisiä merkintöjä: YHT	Sivu: 1 (22)	Nimi: _____ Henkilötunnus: _____
--------------------------	--------------	-------------------------------------

Hakukohteen nimi: Yhteiskunnallisen muutoksen kandiohjelma

Kokeen päivämäärä ja aika: 10.5.2019 klo 10.00–15.00

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.

Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абгд...).

Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Tarkista sivunumeroiden avulla, että olet saanut kaikki sivut.

Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	
---------------	--

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	
-------------------------	--

Kun aiot palauttaa koepaperit

Muista kirjoittaa koepaperinipun kansilehdelle allekirjoituksesi, sekä nimesi kaikille pyydetyille sivuille. Kun lähdet palauttamaan koepapereita, ota mukaasi kaikki tavarat istumapaikaltasi. Palauta kaikki saamasi paperit, myös suttupaperit, vaikket olisikaan tehnyt joitakin tehtäviä tai mitään tehtäviä. Todista henkilöllisyytesi, kun palautat paperit. Kokeen valvoja merkitsee kokeeseen osallistumisen ja koepapereiden palautuksen osallistujalistaan. Tarvittaessa saat kokeen valvojalta erillisen todistuksen valintakokeeseen osallistumisesta

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

- Tarkista, että saamassasi koenipussa on kansilehden ja ohjesivujen (sivut 1-2) lisäksi:
 - kirjallisuusosio (sivut 3-10)
 - aineisto-osio (sivut 11-22)
 - erillisinä liitteinä olevat aineistot 1-4 (15 s.)
 - yksi ruutupaperiarkki omia muistiinpanoja varten (konseptipaperi)
- Tarkista, että olet kirjoittanut nimesi ja henkilötunnuksesi jokaiselle paperille.
- Vastaa tehtäviin koekirjallisuuden ja/tai aineiston mukaisesti. Ole huolellinen, että vastaat kuhunkin tehtävään oikean aineiston perusteella.
- Kirjoita vastauksesi
 - suomeksi tai ruotsiksi.
 - kirjoita kukin vastaus sille varattuun tilaan. Arvostelija ei huomioi merkintöjä, jotka ovat vastaukselle varatun tilan ulkopuolella.
 - lyijykynällä ja selvällä käsialalla. Arvostelija tulkitsee tulkinnanvaraiset merkinnät vähiten pisteitä tuottavan vaihtoehdon mukaisesti.
- Älä kirjoita vaihtoehtoisia vastauksia. Jos kirjoitat vaihtoehtoisia vastauksia, arvostelussa huomioidaan vain vastaus, josta saat vähiten pisteitä.
- Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa. Olet saanut yhden arkin ruutupaperia. Voit tarvittaessa pyytää lisää ruutupaperia valvojalta.
- Pidä koemateriaalisi niin, että lähelläsi istuvat hakijat eivät pysty katsomaan vastauksiasi ja merkintöjäsi.

Pisteyttäminen

Valintakoe pisteytetään asteikolla 0-36. Osa-/tehtäväkohtaiset pisteet on ilmoitettu osan/tehtävän kohdalla. Valinnan edellytyksenä on, että kirjallisuuskokeesta tulee saada vähintään 8 pistettä ja aineistokokeesta vähintään 11 pistettä. Mikäli kirjallisuuskokeen pistemäärä on vähemmän kuin 8 pistettä, aineistokoe jätetään arvostelematta.

Tehtävä arvostellaan aina tehtäväkohtaisen arvosteluperusteiden mukaisesti vertaamatta tehtävän vastausta muiden tehtävien vastauksiin. Et voi viitata vastauksessasi muihin tehtäviin antamiisi vastauksiin.

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 3 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Kirjallisuuskysymykset

Kirjana J.R. McNeill and Peter Engelke, *The Great Acceleration. An Environmental History of the Anthropocene since 1945*. The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England 2016.

Kysymys 1

Miten ihmisen toiminta on vaikuttanut biodiversiteettiin? Pohdi kirjan esimerkkien perusteella. (7 p.)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 5 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 7 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Älä kirjoita tälle sivulle!

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 9 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Kysymys 2

Kerro lyhyesti (annettuun tilaan) mitä käsitteellä/asialla tarkoitetaan. **Älä kirjoita viivojen ulkopuolelle!**

2.1. Antroposeeni (the Anthropocene) (1 p.)

2.2. Kiihtyvän kasvun aika (the Great Acceleration) (1 p.)

2.3. Biogeokemialliset syklit (Biogeochemical cycles) (1 p.)

2.4. Kestävä kehitys ja sen alkuperä (Sustainable Development and its origin) (1 p.)

2.5. Montrealin pöytäkirja – ajankohta, tausta ja vaikutukset (1 p.)

2.6. Kioton sopimus ja Venäjän suhtautuminen siihen (1 p.)

2.7. Kerro minkä ympäristöpoliittisen huolen seuraavat kirjat herättivät (1 p.) **Älä kirjoita viivojen ulkopuolelle!**

a. John Kenneth Galbraith, *The Affluent Society* (*Runsauden Yhteiskunta*) 1958

b. Rachel Carson, *Silent Spring* (*Hiljainen Kevät*) 1962

c. Thor Heyerdal, *The Ra Expedition* (*Kaislavenneellä yli Atlantin*) 1971

d. Rooman Klubi, *Limits to Growth* (*Kasvun Rajat*) 1972

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 11 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Aineistokysymykset

Aineisto 1

Kymmenen suomalaista maalausta

Aineisto 2

Tasavallan presidentti Sauli Niinistön uudenvuodenpuhe 1.1.2015, 1.1.2016 ja 1.1.2017

Aineisto 3

Kuvio Armed Conflict by Type, 1946–2017

Aineisto 4

Kolme valokuvaa

Älä kirjoita tälle sivulle!

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 13 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Kysymys 3

Luettele kuvien 1–10 ja annettujen teostietojen pohjalta (aineisto 1), mitä yhteiskunnallisia ilmiöitä ja muutosprosesseja voi havainnoida aikalaisnäkymiä esittelevän kuvataiteen kautta. Totea lyhyesti, miten kukin ilmiö ja sen mahdollinen muutos näkyvät kuvissa. Huomaa, että yhdessä kuvassa voi esiintyä useita ilmiöitä ja että sama ilmiö voi esiintyä useassa kuvassa, joten laadi luettelo ilmiö kerrallaan. (5 p.)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 15 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Kysymys 4

Selosta millaisten temaattisten ja maantieteellisten painotusten kautta tasavallan presidentti Sauli Niinistö tarkasteli oheisissa uudenvuodenpuheissaan (aineisto 2) Suomen asemaa ja tavoitteita sekä niiden muuttumista suhteessa muuhun maailmaan. (6 p.)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 17 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 19 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus:

Kysymys 5

Arvioi oheisen kuvion (aineisto 3) perusteella, miten aseellisten konfliktien kokonaismäärä ja konfliktien tyypit ovat muuttuneet kylmän sodan aikana (1947–1991) ja sen jälkeen. (4 p)

Aseellisten konfliktien tyyppejä:

Extrastate, valtion alueen ulkopuolinen konflikti, esim. siirtomaasota.

Interstate, valtioiden välinen sota

Internationalized intrastate, valtion sisäinen konflikti johon ulkomaat osallistuvat

Intrastate, valtion sisäinen konflikti eli sisällissota

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Teknisiä merkintöjä: YHT

Sivu: 21 (22)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Kysymys 6

Arvioi, miten gender-roolien ja -identiteettien muutos käy ilmi kuvista 1–3 (aineisto 4)

a) yksilöiden tasolla, b) instituutionaalisella tasolla, c) ideologioiden ja oppien tasolla ja d) symbolisella tasolla. (7 p.)

[illegible]

[illegible]

Tasavallan presidentti Sauli Niinistön uudenvuodenpuhe 1.1.2015

Kansalaiset,

kulunut vuosi on jättänyt meille paljon hyviä muistoja, mutta myös sellaisia, joita edes aika ei välttämättä kultaakaan. Mielissämme on nyt kolme suurta kysymystä: turvallisuus, talous ja ympäristö.

Näimme, ettei Eurooppa ollutkaan rauhan tyyssija. Sen osoitti Ukrainan konflikti ja Venäjän toiminta siinä. Opimme myös, ettei talous korjaannukaan pelkästään aina vaan odottelemalla sitä seuraavaa kasvukautta. Ja meitä kylmäsi, kun luimme ilmastonmuutoksesta aiheutuvan lämpenemisen tuntuvaan erityisesti juuri täällä Suomessa.

Olemme siis siirtyneet hienosäätöjen ajasta jälleen peruskysymysten ääreen. Sen mukaisesti meidän on toimintamme ja tavoitteemme asetettava.

Ukrainan katastrofi, jo tuhansia ihmisuhreja vaatinut, on tuonut meidät ajassa takaisin – sodan ja rauhan kysymykseen. Sota ei olekaan vain uutisia kaukomailta, nyt se on todellisuutta Euroopassa.

Suomen linja Ukrainan tapahtumissa on ollut selkeän johdonmukainen alusta alkaen. Tuomitsimme Venäjän suorittaman laittoman Krimin valtauksen heti sen tapahduttua sekä sitten Venäjän toiminnan Itä-Ukrainassa. Olemme tehneet tämän yhdessä EU:n kanssa, mutta myös suoraan, omissa yhteydenpidoissamme Venäjään. Me tuomitsemme laittomat aluevaltaukset, laittomat voimankäytöt ja yritykset rajoittaa valtioiden itsemääräämisoikeutta. Sellainen toiminta tuo mukanaan vain vaaraa ja jännitteitä kaikkialle. Jos valta onkin joskus kasvanut kiväärin piipusta, niin enää sieltä kasvaa vain kaaos.

Ukrainan kriisi on johtanut uudenlaiseen lännen ja Venäjän vastakkainasetteluun. Kasvanut jännite heijastuu myös Suomen lähialueille, vaikka emme uhattuina olekaan. Ukrainalle rauhan ratkaisu on välttämätön, ja kaikille on yhtä välttämätöntä katkaista vastakkainasettelun kierre. Siksi Suomi tukee ja hakee toimia ratkaisun löytämiseksi.

Kaikkina aikoina Venäjä on ja pysyy Suomen naapurina. Olemme lähteneet siitä, että keskusteluyhteytemme säilytetään tiiviinä. Pyrimme edesauttamaan konfliktin ratkaisuyrityksiä sekä jatkamaan kaikkea sitä yhteistyötä, mikä näissä oloissa on mahdollista. Venäjä hyvin tietää, että Suomi on ja pysyy osana länttä.

Suomi varmistaa ulko- ja turvallisuuspolitiikallaan olemisensa; suomalaisten vapauden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin. Suomen linja on aktiivista vakauspolitiikkaa, jonka tarkoituksena on turvata Pohjois-Euroopan vakautta sekä toimia laajemman vastakkainasettelun lieventämiseksi. Suomella on omalla lähialueellaan tärkeä rooli.

Suomi, yhtenä harvoista Euroopan maista, on kylmän sodan jälkeenkin nähnyt sotilaallisen konfliktin mahdollisena uhkakuvana ja säilyttänyt sen vaatiman puolustuskyvyn. Tämä on ollut kestävä ratkaisu. Haasteena on kuitenkin uskottavan puolustuksen turvaaminen vastaamaan muuttunutta tilannetta ja yllättäviäkin uhkakuvia. Ilman tuntuja lisäpanostuksia se ei ole mahdollista.

Läntinen kumppanuus on yksi Suomen turvallisuuden pilareista. EU-jäsenyys on Suomelle tärkeä turvallisuusratkaisu, vaikka siitä ei olisikaan puolustusratkaisuksi. On mahdotonta ajatella, että unioni vain katseella seuraisi, jos sen jäsenmaata ja aluetta loukataan. Silloin rauhan ja vapauden arvoille luodusta unionista jäisi jäljelle vain rakennuskompleksi vailla kivijalkaa. Toki EU:lla on jo nyt omat vahvat keinonsa, ennen muuta taloudelliset, ja niillä on vaikutusta.

Olen virkakauteni alusta lähtien korostanut kahdenvälistä puolustusyhteistyötä Ruotsin kanssa. Sitä kehitetään yhdessä, askel askeleelta. Molemmat maat ovat tähän työhön hyvin sitoutuneita ja odotamme nyt alkaneen vuoden aikana jälleen uusia käytännön hankkeita. Olemme vieneet myös Nato-kumppanuutemme uudelle tasolle ja jatkamme tätä työtä. Sanomattakin on selvää, että jäsenyyttä on aina mahdollista hakea, jos niin haluamme.

Arvoisat suomalaiset,

Me olemme vakaa yhteisö, maailman ykköseksikin luokiteltu, meillä ovat hyvän elämän perusedellytykset edelleen olemassa. Olemme vaalineet yhteiskunnallista eheyttä ja niin on edelleenkin tehtävä, pidettävä kaikki mukana. Yhteinen hyvä on tärkein luonnonvaramme.

Ongelmana on nyt, että taloutemme perusteet haurastuvat. Jälkiä on vuosien mittaan peitetty luottamalla pian tulevaan kasvuun tai kattamalla julkiset menot velalla, mutta nyt on avoimen peruskorjauksen aika. On selvää, että kohtaamme paljon uutta; teknologia, automaatio, tuotanto- ja työtavat muuttuvat. Kuitenkin samat inhimilliset lainalaisuudet säilyvät – suomalaisia on pidetty luotettavina, lojaaleina ja vastuunsa tuntevina osajina. Kaiken uuden keskellä viime kädessä tavallisen suomalaisen asenne ratkaisee myös hyvinvointimme tulevaisuuden.

Muutosten ja uudistusten tekeminen on tunnetusti vaikeaa. Tunnetuksi tuli vuosia sitten nykyisen komission puheenjohtajan Junckerin lausahdus päättäjistä: ”Me kyllä tiedämme, mitä pitäisi tehdä, mutta emme tiedä miten tulisimme uudelleen valituiksi niin tehtyämme”. Entäpä jos äänestäjät ovatkin tekemättömyyteen kyllästyneinä ymmärtäneet jo enemmän ja muuttavat päälaelleen koko fraasin: ”Päättäjät kyllä tietävät, mitä heidän pitäisi tehdä, ja jos he sen tekevät, me valitsemme heidät uudelleen”.

Muistan tässä 90-luvulta ”Liisan listan”, se oli valtion menojen karsintaehdotus. Listan sisältö ei ollut uusi, mutta esittäjätaho kyllä. Se havahdutti monet kysymään, miksi oppositiosta kannatetaan jotain sellaista, joka on vastoin opposition välitöntä etua. Moni sitten varmaan tajusi, että välttämättömyydestä tehtiin hyve.

Kannamme kovasti huolta hintakilpailukykyämme ja valtiontalouden tilasta. Moni puhuja on päätenyt siihen, että ehdottomasti jonkun on jostain luovuttava. Pääsääntöisesti jonkun toisen kuin vaatimuksen esittäjän itsensä. Jos aidosti haluaa vaikuttaa, nyt pitää esittää, että tästä meille tärkeästä edusta me luovumme, mistä Te? Tehdä siis taas välttämättömyydestä hyve.

Kannustan päättäjiä olemaan rohkeita myös omiensa edessä. Puheet alkavat olla pidetty, on toiminnan aika.

Kansalaiset,

Toiminnan aika on myös tämän vuoden lopulla pidettävässä Pariisin ilmastokokouksessa. Kansainvälinen yhteisö on tiukan haasteen edessä: löytyykö yhteisymmärrys edes kaikkia kohtaavan yhteisen ongelman ratkaisuun?

Ilmastonmuutoksen torjuminen ja talous näyttävät olevan vuorovaikutuksessa niin, että torjunta heikkenee jos talouskin heikkenee. Vaakakuppiin joutuvat toistensa vastinparina oman maan velka ja meidän kaikkien yhteinen hiilivelka. Molemmat velat syövät tulevaisuutta.

Suomi on ollut vastuullinen, mutta samalla myös mahdollisuutensakin tunnistava: Olemme torjumassa ilmastonmuutosta ja sen toteuttamisessa kehitämme myös taloudellista toimeliaisuutta. Molempiin on syytä panostaa.

Hyvät suomalaiset,

Tutustuimme itsenäisyyspäivän aikoihin Hannes Hynöseen, veteraaniin, 101- vuotiaaseen elämisen osajaan. Tätä nykypäivän osoittelevaa väittelyä siitä, ken on liberaali ken konservatiivi, vanhoillinen tai uudistusmielinen, suvaitseva vai suvaitsematon, tärkeä tai vähemmin tärkeä; sitä väittelyä Hannes johdatteli selkoajatteluun.

Jotenkin niin häntä ymmärsin, että hyvän elämisen osaaminen vaatii itsetuntemusta. Että mittaa muilta odottamansa siihen, mitä itse tekee. Että muistelee mukavat, mutta tietää ikävät. Tai että näkee, ettei sitä nyt olla toinen toistaan kummempia, mutta yhdessä vahva voima.

Toivotan teille kaikille hyvää alkanutta vuotta ja Jumalan siunausta!

Tasavallan presidentti Sauli Niinistön uudenvuodenpuhe 1.1.2016

Kansalaiset,

Haluan aloittaa hyvistä uutisista, koska niitä on vaikeampi nähdä. Kuluneelta vuodelta kaksi kuvaa yli muiden on muistiin painunut. Toinen ilmentää tyytyväisyyttä Pariisin ilmastositomuksen syntyessä, toinen näyttää presidentit Obama ja Putin päät vastakkain miettimässä ratkaisua Syyriaan.

Nuo kuvat eivät yhteisiä vihollisia, ilmastonmuutosta ja terrorismia, vielä ratkaise, mutta ovat kuvitelmia parempia.

Moni ajattelee varmaan toisin, että vuosi 2015 on tuonut mukanaan vain paljon murhetta. Kyllä, on tuonut näkyviin, mutta onko niin, että huonon ja pahan lähde on vanhaa perua, pato vain on nyt purkautumassa? Että nyt väistämättä tulee näkyviin se, mikä on piilossa tai näkemättä jäänyt.

Tästä näkökulmasta puhun tänään maahanmuutosta, turvallisuudesta ja taloudesta.

Kansalaiset,

Pakolaisuus yllätti Euroopan siitä huolimatta, että jo vuosia olimme seuranneet Välimeren ylittävää valtavaa väenmäärää. Pakolaisuuden luonnekin on muuttunut: liikkeelle lähdetään muualtakin kuin hädän keskeltä. Pakolaisuus ja kansainvaellus kulkevat nyt käsi kädessä kohti Eurooppaa.

Olemme Suomessa kohdanneet ennen kokematon. Puolen vuoden aikana meille on tullut yli 30 000 pakolaista ja heitä tulee yhä lisää. Osa pakenee hätää, osa hakee parempaa, molemmat luonnollisia ja inhimillisiä motiiveja. Muuttoliikkeen taustalla voi olla myös hyväksikäyttöä, jota saatetaan käyttää voimapolitiikankin välineenä.

Maailmasta tulijoita olisi määrätön määrä, mutta kykymme kantaa huolta heistä on rajallinen. Luulen, että Ruotsin pääministeri Löfven sanoi oleellisen kuvatessaan ”olemme

olleet naiiveja”. Ruotsi, monien muiden maiden lailla, onkin tiukentanut maahanmuuttopolitiikkaansa. Olen ymmärtänyt Suomen hallituksen ratkaisut niin, että haluamme turvata voimavarat suurimmassa hädässä olevien auttamiseen. Silloin apua riittää vain vainon vuoksi tuleville.

Meilläkin on syntynyt ongelmia.

Olen itse vanhan opin juristi, silloisen lain mukaan polttopullo rakennukseen, jossa saattoi olla ihmisiä, oli nimikkeeltään murhapoltto ja sitä se on minulle vieläkin. Raskas rikos. Niin kuin on pakolaisiin kohdistuva vaino tai vihan lietsonta. Liian paljon sellaista on tapahtunut.

Kaikki tulijatkaan eivät ole hyvin aikein. Joillakin on terrorismitaustaa ja jotkut tekevät muuta pahaa. Muutaman harvan taustat ja teot luovat aiheetonta epäluuloa kaikkia maahantulijoita kohtaan. On pahantekijä sitten kantasuomalainen tai maahantulija, on viranomaisten kerrottava avoimesti teoista ja niiden seurauksista. Se hillitsee tunnekuohuja ja leikkaa siivet rajuimmilta huhuilta.

Ääri-ilmiöt ovat huolestuttaneet meitä. Uskon kuitenkin vakaasti, että suomalaiset eivät joukolla tunne vetoa ääriajatteluun. Saksan yleistä ilmapiiriä maahanmuutosta on sikäläinen rovastikunnan johtaja Lilie kuvannut niin, että ”skeptisyys ja itseluottamus ovat tasapainossa toisiaan vastaan”. Näin taitaa olla Suomessakin, on epäilijöitä ja on niitä, jotka luottavat että selviydymme haasteesta.

Viittaen vielä vanhaan sanontaan, joka ei ole menettänyt ajankohtaisuuttaan, nimittäin – maassa maan tavalla. Maahanmuutto ei koskaan voi tarkoittaa sitä, että keskeiset arvomme, demokratia, tasa-arvo ja ihmisoikeudet, kyseenalaistetaan.

Hyvät suomalaiset,

Käsityksemme turvallisuudesta on muuttunut. Havahduimme sotaan todella vasta, kun se tuli Eurooppaan. Venäjän tuomittavat toimet Krimillä ja Ukrainassa veivät idyllin rauhan tyyssijasta.

Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa samaa idylliä ei ole ollutkaan, ja sotimisen mittaluokka on moninkertainen Ukraina nähden. Se ajaa ihmisiä pakolaisuuteen, se vahvistaa terrorismia.

Ratkaisu Syyrian kriisiin on avainasemassa. Yhdysvallat ja Venäjä ovat osallisina, ne molemmat tekevät taistelutoimia samalla rintamalla, mutta osin erilaisin viholliskuvin. Sellainen tilanne avaa vaaran lähteitä, mutta avaa myös pakkoa yhteisiin ratkaisuihin. Jos niitä syntyisi Syyriassa, syntyisi toivottavasti myös mahdollisuus jännitteiden purkautumiseen muuallakin.

Kiristynyt kansainvälinen tunnelma on näkynyt myös lähellä meitä. Itämeren alueella sekä Venäjän että Naton sotilaallinen läsnäolo on lisääntynyt.

Totesin viime vuoden puheessani, että Suomi harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa. Ulkopolitiikkamme kannalta tässä keskeisiä ovat suhteemme Ruotsiin ja Venäjään, pohjoismaisuus sekä yhteistyö niin Euroopan unionissa kuin myös Nato-maiden kanssa.

Vakauspolitiikan lähtökohdat ovat Itämeren alueella kohtuullisen hyvät. Valtioilla ei ole alueellisia vaatimuksia toisiltaan ja valtioiden sisäinen poliittinen tilanne on vakaa. Kuin itsestään leimahtavaa pesäkettä ei siis ole, vaikka laajemmat jännitteet tänne heijastuvat.

Suomi ja Ruotsi ovat Naton erityiskumppaneita. Harjoitamme keskenämme tiivistyvää sotilaallista yhteistyötä, joka sujuu hyvin ja jota molemmissa maissa arvostetaan. Voimme kuitenkin tehdä enemmän.

Olemme molemmat myös sotilasliittoon kuulumattomia maita. Yhdessä meillä on vahvat yhteydet niin länteen kuin itään, ja tämä nostaa meidät Ruotsin kanssa erityisasemaan. Se taas luo mahdollisuudet merkittävään työhön Pohjois-Euroopan turvallisuuden ja vakauden edistämiseksi.

Olisikin loogista, että rakentaisimme myös ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä pidemmälle. Molempien etu on pyrkiä edistämään yhteistyövaraista turvallisuutta, johon sisältyy myös pyrkimys luottamusta herättävien toimien kehittämiseen.

Hyvät kuulijat,

Kansainvälinen jännitys, pakolaisuus ja terrorismi heikentävät kykyä tulevaisuuden ennakkointiin. On vaikea lyhyelläkään aikavälillä nähdä, mitä meistä riippumattomista tekijöistä seuraa.

Minun ajatukseni on, ettei Suomessa ole syytä kohdata kevättä keskinäisen riitelyn ja eripurin vallitessa. Haluan taas muistuttaa, että yhteiskunnallinen eheys on paras voimavaramme.

Talouden osalta laihat vuodet on nähty, mutta lihavia ei ole vielä näköpiirissä. Elämme vielä pitkään velaksi vaikka korjausliikkeitä onkin tehty. Tällaisena aikana punnitaan myös oikeudentuntoamme; että kukin kantaa vastuuta mittansa mukaan ja että emme nyt ahnehdi vaan turvaamme tulevaisuutta.

Otan esiin kaksi yksityiskohtaa käydystä talouskeskustelusta. Toinen koskee saavutettua etua ja toinen hintakilpailukykyä.

Saavutettu etu on tärkeä asia, siihen moni perustaa olonsa ja tulevaisuutensa. Etuja on saavutettu sitä mukaa kun ne on ensin ansaittu ja sitten jaettu.

Mielissä varmaan on vuoden 2007 puheet miljardien ”jakovarasta”. Sillä tarkoitettiin hyvää, jonka piti seuraavina vuosina tulla. Jako tehtiin heti etukäteen, mutta hyvää ei koskaan kuulunut. Jaettu etu jäi siis ansaitsematta, ikään kuin saavuttamatta.

Ytimekäs kysymys kuuluukin: Voiko saavutettu etu perustua siihen, mitä ei koskaan oikeasti saavutettukaan?

On arvioitu, että nykyisistä ongelmista, niin julkisen talouden vajeesta kuin yksityisen sektorin hintakilpailukyvyistä tuon ”saavuttamattoman edun” merkitys on useita prosenttiyksiköitä. Syytä on myös muistaa, että suurimman edun saivat ne, joilla jo ennestäänkin oli suurimmat edut.

Hintakilpailukyky on ongelma, joka puolin ja toisin on tunnistettu, vaikkei yksimielisyyttä vielä olekaan löytynyt. Etuudesta tinkiminen ei ole helppoa ja monilla on epäilyksiä, kuka siitä lopulta hyödyn korjaa. Hintakilpailukyvyn parantaminen ei voikaan merkitä vain voitonjakokyvyn parantamista. Olisi hyvä löytää riittävän yleiset tai jopa yrityskohtaiset sitoumukset siitä, että saatava hyöty tullaan käyttämään puhutun mukaisesti, siis työpaikkojen turvaamiseen.

On hyvä, että työmarkkinoiden keskusteluyhteys on edelleen auki. Kannustan teitä löytämään sovintoa. Hyvä ei ole kevättä riidellen kohdata.

Hyvät suomalaiset,

Loppukesän ja syksyn myötä sain seurata nuoren miehen Oscar Taipaleen suurta tarinaa pienistä marjoista. Hänpä poimi satoja litroja metsämarjoja ja teki hyvän tilin. Siitä tulee semmoinen mielensähyvittäjän olo, että kyllä minua sitten niin ilahduttaa tällainen juttu,

että poika kerää marjat maasta ja panee kaverinsa ja monet muutkin innostumaan samaan.

Paljon on ongelmia, mutta paljon on sellaista, josta voi mielensä hyvittää. Vaikkapa se, että halu auttaa on noussut. Vapaaehtoistyö pakolaisten keskuudessa tai lähimmäisten auttaminen niissä ihan tavallisissa asioissa, kyllä ne ilahduttavat; avunsaajia, avunantajia, ja hyödyttävät meitä kaikkia!

Toivotan teille kaikille hyvää alkanutta vuotta ja Jumalan siunausta!

Tasavallan presidentti Sauli Niinistön uudenvuodenpuhe 1.1.2017

Kansalaiset,

Tasavuodet ovat meille tärkeitä. Jollekin iän karttuessa, toiselle jonkin yhteisön tasavuosien täytyessä. Monelle myös mieleen painuneiden tapahtumien muistona, että jostain, hyvästä tai pahasta, on kulunut niin ja niin monta vuosikymmentä.

Kukaan meistä ei ole kokenut tunnetta, kun me kaikki yhdessä täytämme tasan sata vuotta. Tänä vuonna tapahtuu niin paljon, ettei se jää keltään meistä jää huomiotta. Vähin erin, vuoden mittaan, se tunnelma vyöryy ylitsemme.

Minua kiehtoo kuulla, miten me, te siellä ja minä muiden mukana, sen tulemme tuntemaan.

Satavuotias sykehdyttää, se nostaa pintaan muistoja ja välähdyksiä matkan varrelta, eri painottein eri ikäluokille. Moni nuorikin varmaan havahtuu – ai tää onkin näin tärkeää, ylävitokset Suomelle!

Kaikki eivät juhli kanssamme. Ilotulitukset, juhlan humut, saati juhlapuheiden sanat; niistä on vaikea ilahtua, jos oma elämä on liian vaikeaa.

Satavuotiaan Suomen yksi tärkeä sanoma voisi olla: Sinä voit hyvin kun kukaan ei voi pahoin. Siis auta, minkä voit. Toinen sanoma voisi olla: Tunne kohtuudella vastuusi, edes omasta itsestäsi. Siis tee, minkä kykenet.

Näin toimien olet osallinen, osallisena tässä kansakunnassa.

Arvoisat suomalaiset,

Mennään syvemmälle tähän satavuotiaaseen. Paljon vanhempaa kansaa me olemme, me tänne idästä ja lännestä aikanaan tulleet. Mutta suomalaisia meistä on tullut ja suomalaisina pysymme.

Kansallisuusaate tuo ensiksi mieleen romantisoidun kuvan itsenäisyyttä edeltäviltä vuosikymmeniltä. Tuntemusta, jota kansallistaiteilijamme kuvasivat sanoin, siveltimin tai sävelin. Jaloa, ylevää ja rohkeaa toimintaa oikean asian puolesta sortoa vastaan. Kieli ja kulttuuri rakensivat kansallistunnetta ja kansakuntaa. Tavalla, joka koskettaa vieläkin, vaikkapa satunnaista kulkijaa Sibelius-puistossa hänen nähdessään säveltäjämestarimme valaistun monumentin – silloin kuuluu kuin Finlandia soisi puiston puiden huminassa.

Otan toisen taannehtivan kuvan itsenäisyyden alkuvaiheiden jälkeen. Kutsun sitä osallisen kansallistunteeksi. Tuntemusta, jolle valettiin perusta kansanvallan välinein. Jaloa, ylevää ja rohkeaa toimintaa, jotta veristen vaiheiden jälkeen keskinäinen vihanpito päättyisi ja maa rakentuisi. Tasavertaisuus ja oikeudentunto loivat osallisen kansallistunnetta; minäkin olen tässä mukana. Tässä onnistuttiin ja talvisodan ihme on siitä kunniakas ulkonainen

ilmenemä. Ihmisillä oli sama tunne, pikkulotasta vänrikkiin, työläisestä porvariin, kaupunkilaisesta maalaiseen. Että meillä on varjeltavaa ja me sitä yhdessä varjelemme. Siksi, että olemme osallisia.

Hyppään tämän ajan tuntemuksiin. Puhumme paljon osallisuudesta ja vielä enemmän osattomuudesta. Itse olen korostanut oikeudentuntoa ja kansakunnan eheyttä meille tärkeinä arvoina.

Osallisen kansallistunto pohjautuu vuorovaikutukseen; Suomi toimii tavalla, joka huomioi ihmisen, ja tämä puolestaan osallistuu yhteiseen tavoitteeseen. Syntyy yksilön ja yhteisön välinen sanaton sopimus, ja tuloksena on arvostavaa kansallistunnetta ja myönteistä yhteenkuuluvuutta.

Suomen yhteisö on paljon muutakin kuin valtio. Kanssaihmiset, lähellä olevat, kullakin meistä on toimivaltaa hyvän tekemisessä. Ihan tavallisilla asioilla on merkitystä apua annettaessa, vaikkapa syrjäytymisen, koulukiusaamisen tai yksinäisyyden torjunnassa. Se ei ole julkiselta vallalta pois, niin kuin joskus pelätään, päinvastoin, yhdessä maata rakennetaan.

Tällainen kansallistuntoinen yhteisö voi menestyä muita paremmin, muttei pidä itseään muita parempana. Se ei sulje ulkopuolelleen ketään, ei syntyperänkään vuoksi, vaan huomioi ja kutsuu osallistumaan. Se kertoo, että tässä maassa on hyvä elää.

Me kuljemme nyt varjojen maassa, tässä maailmassa. Jokainen päivä tuo sanomaa julmuudesta ja kuolemasta, milloin Alepposta, milloin Berliinistä, mistä seuraavaksi.

Pahaa on aina ollut, nyt se on entistä näkyvämmän läsnä. Me opimme jo ajattelemaan ja elämään, että pahasta on päästy irti. Ja meidäthän on opetettu ajattelemaan, että hyvä voittaa pahan, aina.

Suomi on läntistä kulttuuria ja Suomessa ajatellaan läntisin tavoin. Hyvinvoinnin edistäminen ja rauhan rakentaminen on ollut tavoitteemme. Mutta entä pahaan varautuminen, sitä ei aina ole edes huomattu kysyä.

Kauniissa maailmassa ajatellaan kauniisti, ja se on oikein. Jos maailma olisikin aina vain kaunis.

Perustuslakimme antaa vahvan suojan yksilön perusoikeuksille. Todella vaikeita kysymyksiä on kuitenkin nyt edessä; miten suhtautua tilanteeseen, jossa vastakkain punnittavina ovat kollektiivinen turvallisuus ja yksilön oikeudet?

Kun pahaa on tapahtunut, monesti jälkikäteen kysytään, miksi aikanaan ei tehty tarpeeksi terroristin pysäyttämiseksi. Huono vastaus on, ettei ole ollut riittävästi toimivaltuuksia. Sellainen vastaus välittää voimattomuuden tunnetta. Pahaa on toki vastustettava hyvällä. Mutta pahalle on pantava rajoja. Tarvitaan myös lujuutta ja päättäväisyyttä.

Eurooppa on ollut demokratian, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien vahva puolestapuhuja. Niitä arvoja olemme vieneet ulos, opettajamaisestikin. Tänäpä me joudumme puolustamaan niitä Euroopan rajojen sisällä. Euroopan unionia tarvitaan enemmän kuin vuosikymmeniin, mutta se on nyt heikompi ja hajanaisempi kuin koskaan.

EU on menettänyt asemiaan kansainvälisessä politiikassa. Nyt on enteiltä, että presidentit Putin ja Trump tulevat käymään keskustelua Euroopasta yli Euroopan. Syyrian osalta taas kerrotaan Venäjän ja Turkin tapailevan rauhaa. EU ei voi olla poissa niistä pöydistä, joissa tulevaisuutta järjestellään.

Omissa toimissaan unioni on kukoistuksen vuosinaan edennyt hyvin syvälle yksityiskohtiin ja laajentunut kovin nopeasti. Nyt on osattava keskittyä siihen, mikä on tärkeintä eurooppalaisille ihmisille ja perheille. Vastaus on: saada elää rauhassa ja turvassa. Terrorismin uhka, sodan pelko tai muuttoliikkeen voima luovat epävarmuutta.

Selvitääkö näistä haasteista paremmin yhdessä vai kukin maa erikseen? Toissa vuoden muuttoliikkeen yhteydessä näimme, että unionimaat kääntyivät jopa toisiaan vastaan, kun erillISRatkaisuja tehtiin. Tarjolla voi olla myös satunnaisetuja joillekin muiden kustannuksella. Ne heikentävät kokonaisuutta ja kääntyvät lopulta myös saajan tappioksi. EU on yhtä vahva kuin heikoin lenkkinsä.

Unionin puolustuspoliittinen yhteistyö on nytkähtänyt liikkeelle. Se on hyvä, ja tie on syytä pitää avoimena. Keskusteluun ei kannata lähteä niin, että ensiksi määritellään, mitä yhteistyö ei ole. Parempi on edetä askel askeleelta ja katsoa, minne asti matka mutkitta vie.

Terrorismi on yhteinen vihollinen kaikkialla ja kaikille. Tätä pahaa torjumaan avainasemassa ovat tehokas tiedonhankinta ja -vaihto sekä joustava toiminta eri maiden viranomaisten kesken. EU:lla on tässä tekijän paikka.

Muuttoliike on pakenemista sodasta ja vainosta, mutta myös siirtymistä pois huononevista elinolosuhteista. Vallitsee laajaa yksimielisyyttä, että paras apu olisi paikalla annettu apu. Nyt EU:n 28 jäsenmaata ja komissio lisäksi harjoittavat kukin erikseen kehitysyhteistyötä. Siinä on päällekkäisyyttä ja keskinäistä kilpailuakin. Voimien tehokkaampi yhdistäminen tuottaisi vaikuttavampaa tulosta.

Ilmastomuutos on tulevaisuudessa keskeinen riski elinolosuhteiden heikkenemiseen laajoilla alueilla. Ilmastomuutoksen torjuminen on samalla myös muuttopaineiden torjumista. EU on ollut lipunkantaja Pariisin sopimuksen saavuttamisessa ja lipunkantajan roolissa sen tulee jatkaa.

Hyvät kuulijat,

”Ihmiset, eläimet ja kasvit, samasta juuresta, samaa ainetta”, totesi kirjailija Juha Hurme tv-uutisissa joulun aikaan. Niinpä se taitaa olla, ja toimeen on keskenään tultava.

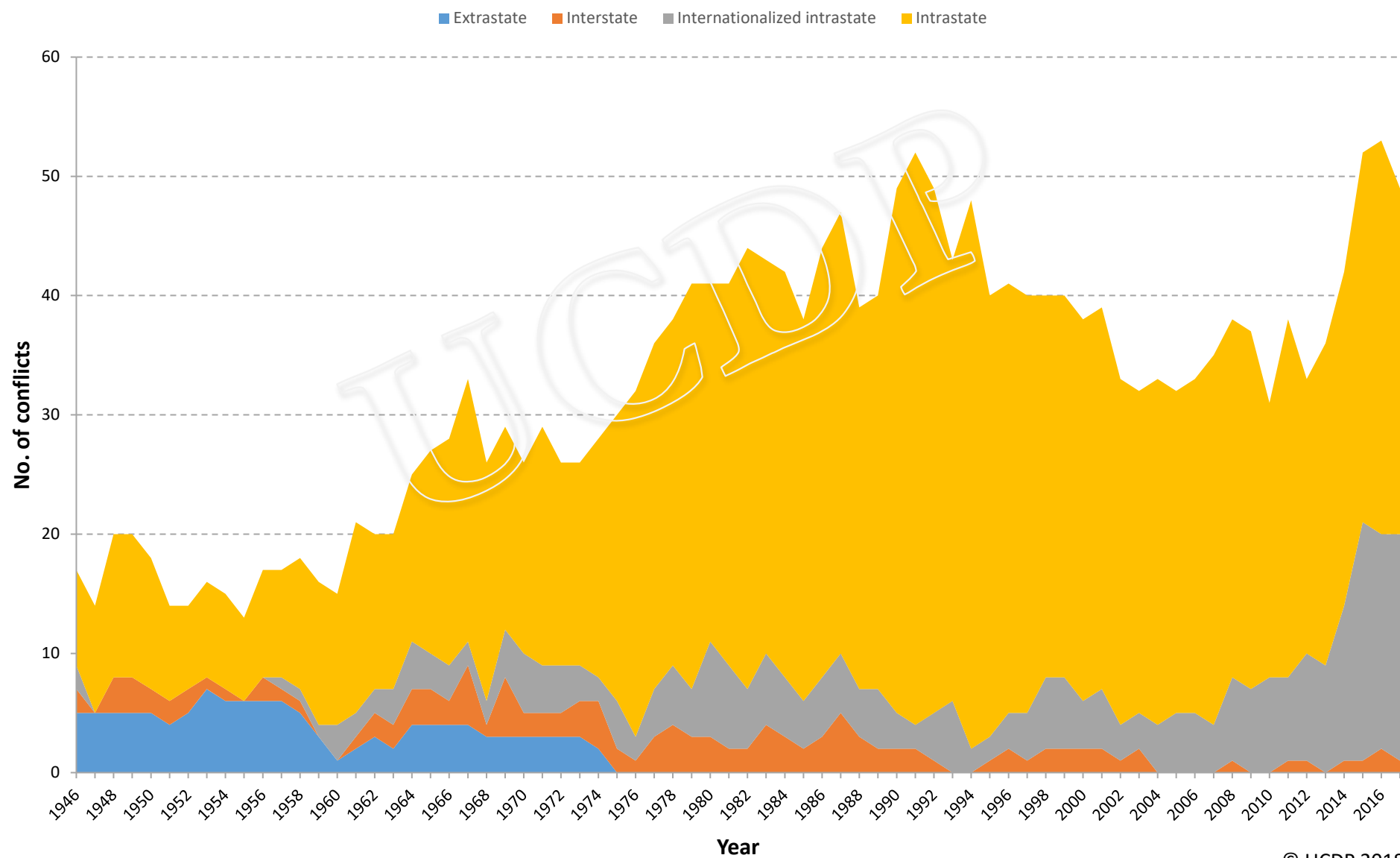
Tutustuimme viime vuonna myös Sulo Karjalaiseen, jolla on karhu kaverina. Että noin katsoo eläin ihmistä, ihminen eläintä, silmästä silmään. Ymmärtävät jotain, paljonkin, toinen toisistaan? Ihmisyyttä vai eläimyyttä, luontokappaleita kumpikin.

Entä ihminen ihmistä, silmästä silmään. Se auttaa näkemään, vaikka toisen avuntarpeen. Auttaa ymmärtämään, että toisellakin on tavoitteita tai vaatimuksia. Taikka opettaa tunnistamaan vaaran ja hallitsemaan pelon.

Varjojen maailma vaatii vastineen. Jos on ymmärrystä ja osallisuutta kansassa, ihmiskunnassa tai luomakunnassa, varjo väistyy.

Haluan toivottaa teille kaikille hyvää Suomen 100-vuotisjuhlavuotta sekä Jumalan siunausta!

Armed Conflict by Type, 1946-2017

Gender ja aseelliset konfliktit: muuttuvat roolit ja identiteetit

Kuva 1: Pariisin vapautus 1944

Kuva 2: Bob Hopen joulukiertue Vietnamin 1967

Kuva 3: Maolaisten harjoituksista Nepalin sisällissodan (1996–2006) aikaan

Yhteiskunnallisen muutoksen valintakoe 2019, mallivastaukset

Kysymys 1.

Miten ihmisen toiminta on vaikuttanut biodiversiteettiin? Pohdi kirjan esimerkkien perusteella.

Huomioi, että täysien pisteiden saaminen eri osa-alueilta vaatii pohdintaa aiheista kirjan esimerkkejä hyödyntäen.

(1 p.)

- Biodiversiteetin määritelmät **(0,5)**
- Kuudennen sukupuuttoaalton suuruusluokka **(0,5)**

(3 p.)

- Tärkeimmät muutokset biodiversiteetissa historiallisessa kontekstissa. Vastaukseksi ei riitä suppea luettelo muutoksista, vaan niiden syy-seuraussuhteet pitää käsitellä kattavasti ja kirjan tietojen pohjalta. (teollinen vallankumous (saasteet, muutokset rakennetussa ympäristössä), Ilmastonmuutos, metsien tuho (suurimittaiset hakkuut / sodat), liiallinen metsästys ja kalastus) **(2)**
- Esimerkki muutoksista maanpäälisessä biodiversiteetissä **(0,5)**
- Esimerkki muutoksista vesialueiden [akvaattisessa] biodiversiteetissä **(0,5)**

(2 p.)

- Tulokaslajien vaikutus biodiversiteettiin **(0,5)**
- Ympäristökatastrofien vaikutus biodiversiteettiin **(0,5)**
- Suojelutoimet biodiversiteetin ylläpitämiseksi (ympäristöön vaikuttavat sopimukset, järjestöjen toiminta, ympäristöaktivismi, luonnonsuojelualueet) **(1)**

(1 p.)

- Kaupungistumisen vaikutukset biodiversiteettiin (muutokset maaperässä, kaupunkien vaatimat resurssit) **(0,5)**
- Muiden ihmisen muokkaamien alueiden vaikutus biodiversiteettiin (sota-alueet, ydinkoeympäristöt, ympäristökatastrofialueet ihmisen lähdettyä niiltä) **(0,5)**

Yhteensä 7 pistettä

Kysymys 2.

Kerro lyhyesti (annettuun tilaan) mitä käsitteellä/asialla tarkoitetaan.

1. Antroposeeni (the Anthropocene) (1 p.)

Nykyinen geologinen aikakausi, missä ihmisen omalla toiminnalla on voimakkain vaikutus globaalin ympäristön muutokseen. Ihmisen oma toiminta vaikuttaa maapallon ekologiseen hallintajärjestelmään muuttamalla planeetan biogeokemiallisia syklejä. Fossiilisen energian kasvava hyödyntäminen, väestönkasvu ja kaupungistuminen ovat antroposeenin ytimessä. Käsitteen on kehittänyt antropologi Paul Crutzen, joka sijoitti antroposeenin alun 1700-luvun lopulle; McNeill & Engelke näkevät antroposeenin alkaneen toisen maailmansodan jälkeen.

2. Kiihtyvän kasvun aika (the Great Acceleration) (1 p)

Termi viittaa toisen maailmansodan jälkeen tapahtuneeseen kulutuksen ja väestön kasvuvauhdin eskaloitumista. Ihmiskunnan historia nähdään kokonaisvaltaisesti osana biogeofysikaalista ympäristöä, jossa muutosvoimana on ihmisen aiheuttama globaali ekologinen muutos. Kiihtyvän kasvun aika on tapahtunut kolmen viimeisen sukupolven aikana: (1) $\frac{3}{4}$ kaikesta ilmakehään päästetystä hiilidioksidista on peräisin tältä ajalta; moottoriajoneuvojen määrä on kasvanut 20-kertaiseksi; maapallon väkiluku on kolminkertaistunut, sekä esim. muovintuotanto on kasvanut miljoonasta tonnista (1950) 300 miljoonaan tonniin.

3. Biogeokemialliset syklit (Biogeochemical cycles) (1 p.)

Atmosfäärin, merien, kivi- ja maa-aineksien geologinen järjestelmä koostuu erilaisista biogeokemiallisista sykleistä, kemiallisten aineiden tai ainesosien virroista. Syklit ovat tärkeitä maapallon toiminnan, biosfäärin ja ilmaston tasapainon kannalta. Niitä ovat hiilisykli, rikkisykli, typpisykli sekä vesi- ja happisyklit. Ihminen on toiminnallaan vaikuttanut näiden syklien tasapainoon, erityisesti suurella fossiilisten polttoaineiden käytöllä.

4. Kestävä kehitys ja sen alkuperä (Sustainable Development and its origin) (1 p.)

Termin esitteli YK:n asettama Brundtlandin komitea v. 1987 julkiasemassaan raportissa Yhteinen Tulevaisuus. Kestävä kehitys määriteltiin *kehitykseksi, jossa otetaan huomioon ihmiskunnan nykypäivän tarpeet vaarantamatta samalla tulevien sukupolvien mahdollisuuksia omien tarpeidensa tyydyttämiseen*. Vuoden 1992 Rio de Janeirossa pidetty maapallon huippukokous (Earth Summit) institutionalisoi käsitteen.

5. Montrealin pöytäkirja – ajankohta, tausta ja vaikutukset (1 p.)

CFC-yhdisteiden (mm. freoni) suora vaikutus ilmakehän otsonikatoon nosti yleisen huolen aiheeseen 1970-luvulta alkaen. Vuonna 1986 tehty havainto otsonireiästä johti kansainvälisiin neuvotteluihin, joiden seurauksena 1987 solmittiin Montrealin Sopimus, jolla sitouduttiin freonipäästöjen (CFC) vähentämiseen. CFC-yhdisteitä käytettiin erityisesti teollisissa jäähdytysprosesseissa (jääkaapeissa). Sopimuksen seurauksena tuotannosta tuli nopeasti ympäristöystävällisempää, kierrätettävää ja energiaa säästävää. Sopimus on esimerkki vahvasta kansainvälisestä ympäristösopimuksesta, jolla on todellista merkittävyyttä.

6. Kioton sopimus ja Venäjän suhtautuminen siihen (1 p.)

Kioton Sopimus (1997) on korkean tason ympäristösopimus, jolla pyrittiin pysäyttämään hiilidioksidipäästöjen kasvu. Kioton Sopimuksessa sitouduttiin tavoittelemaan vuoden 1990 kansallisia päästöarvoja. Yhdysvallat ja Kiina eivät sopimusta ratifioineet, mutta Venäjä ratifioi sen 2004, koska vuoden 1990 päästöt olivat maan taloudellisen romahduksen vuoksi sopimustakin alhaisemmalla tasolla. Maan talouden elvyttyä – erityisesti öljyteollisuuden avulla – Venäjä ei halua sopimusta enää noudattaa.

7. Kerro minkä ympäristöpoliittisen huolen seuraavat kirjat herättivät (1 p.)

a. John Kenneth Galbraith, *The Affluent Society (Runsauden Yhteiskunta)* 1958

Yhteiskunnallisen vaurastumisen haitalliset vaikutukset ympäristöön.

b. Rachel Carson, *Silent Spring (Hiljainen Kevät)* 1962

Ympäristömyrkköjen (DDT) vaikutukset eläinlajien, erit. linnuston katoamiseen.

c. Thor Heyerdal, *The Ra Expedition (Kaislavenneellä yli Atlantin)* 1971

Muovijätteen määrän massiivinen lisääntyminen merissä (sitten Kon-Tikin 1940-luvun lopulla).

d. Rooman Klubi, *Limits to Growth (Kasvun Rajat)* 1972

Taloudelliseen kasvuun perustuvan talousnäkemyksen kokonaisvaltainen kyseenalaistaminen.

Kysymys 3.

Luettele kuvien 1–10 ja annettujen teostietojen pohjalta, mitä yhteiskunnallisia ilmiöitä ja muutosprosesseja voi havainnoida aikalaishäntämyä esittelevän kuvataiteen kautta. Totea lyhyesti, miten kukin ilmiö ja sen mahdollinen muutos näkyvät kuvissa. Huomaa, että yhdessä kuvassa voi esiintyä useita ilmiöitä ja että sama ilmiö voi esiintyä useassa kuvassa, joten laadi luettelo ilmiö kerrallaan.

Pisteytys: yhteensä 5 pistettä, kukin alakohta 0,5 pistettä. Oikeaksi vastaukseksi on hyväksytty paitsi kunkin ilmiön tarkka nimeäminen myös siihen liittyvien kuvissa esiintyvien käytäntöjen yksityiskohtainen toteaminen.

- kaupungistuminen: puutalopihoista kivikerrostaloihin, esikaupungistuminen, katuvalot, asfaltoidut leveät autokatut, sähkö/puhelin/lennätinlinjat
- asumisteknologia: lämmitys (puu-uunit/keskuslämmitys), valaistus (kynttilät, öljylamput, sähkö)
- esineekulttuuri (posliiniastiat, taulut, kukat, viuhka, kalusteet), ruoka, sisustus, taidekulttuuri
- liikenne- ja kuljetusvälineet kaupungissa: jalan, työntökelkka, hevonen, vene, auto (ei kuvissa)
- energianlähteet ja teknologian kehitys: puu, heinä, lihasvoima, tuuli, hiili, höyrykone, sähkö
- päivittäistavarakauppa; torikauppa; elintarvikkeet, heinä, polttopuut maalta kaupunkiin
- luokat ja sukupuolet: vaikutus pukeutumiseen, asumiseen, työhön, lukutaitoon, ajankäyttöön
- työkoti-instituutio: sosiaalipalvelu, köyhäinhuolto, lapsityö, lasten asema/huolto, työssä oppiminen
- kauppa ja merenkulku, kotimaassa ja kansainvälisesti, myös talvimerenkulku: satama/tori, purjehdus, kalastus, höyrylaivat, jäänmurto, ulkomaankauppa
- vapaa-aika: ulkomaanmatkailu, keräilyharrastus, nautintoaineet, luistelu; lukeminen, politiikka

Kysymys 4.

Selosta millaisten temaattisten ja maantieteellisten painotusten kautta tasavallan presidentti Sauli Niinistö tarkasteli oheisissa uudenvuodenpuheissaan Suomen asemaa ja tavoitteita sekä niiden muuttumista suhteessa muuhun maailmaan.

Pisteytys: yhteensä 6 pistettä, kukin alakohta 0,5 pistettä. Oikeaksi vastaukseksi on hyväksytty paitsi kunkin toimintakontekstin tarkka nimeäminen myös siihen liittyvien arvojen, tavoitteiden ja toiminnan käytäntöjen yksityiskohtainen toteaminen.

- Venäjä: Krimin valtaus tuomitaan; keskusteluyhteys naapuriin säilytettävä; yhteistyö, rauhan säilyttäminen; suurvaltasuhteet kontekstina; ulko- ja turvallisuuspolitiikka presidentin toimialaa
- EU-yhteistyö: suuret kysymykset (turvallisuus, ilmasto); rakoillut pakolaiskriisin aikana
- länsi: ”Suomi on osa länttä ja Venäjä tietää sen”; yhteistyökonteksti, kulttuuri- ja arvopohja
- lähialueet: Pohjois-Eurooppa ja Pohjoismaat, myös kahdenkeskinen puolustusyhteistyö Ruotsin (Suomen tapaan sotilaallisesti liittoutumaton) kanssa; tavoitteena vakaus, uhkana mm. Venäjän ja NATO:n vahvistunut läsnäolo Itämerellä kansainvälisten kriisien (Ukraina, Syyria ym.) aikana
- NATO-kumppanuus ilman jäsenyyttä (vrt. Ruotsi), myös yleiseurooppalainen konteksti
- Suomi osana kansainvälistä taloutta: kauppasuhteet, velanotto, hintakilpailukyvyyn vahvistaminen
- tiivistyvä ilmastoyhteistyö EU:ssa (Pariisin kokous > sopimus) ja globaalisti
- pakolaiskriisi 2015: ISIS, Lähi-Itä, Pohjois-Afrikka, liikenne Eurooppaan mm. Välimeren yli; vainoa pakenevien priorisointi paremman elämän etsijöihin nähden määrien kasvaessa, syynä resurssien rajallisuus; vaihtoehtona avunanto lähtömaissa; kansainvälisen koordinoinnin tarve
- ääriajattelun voimistuminen Euroopassa pakolaiskriisin seurauksena; Suomessakin polttopulloja, mikä tuomitaan; toisaalta joidenkin tulijoiden epäselvät motiivit ja jopa väärinkäytökset
- kansallishenki avaimena menestykseen maailmalla: itsekkyyden haitat; solidaarisuus ja terve kansallinen itsetunto > pidetään kaikki mukana ja hyväksytään tulokkaat; ”maassa maan tavalla”
- terrorismi pakolaiskriisin lieveilmionä, tarve vahvistaa kansainvälistä turvallisuusyhteistyötä
- eurooppalaisen yhteiskunnan luovuttamattomat arvot: demokratia, tasa-arvo ja ihmisoikeudet

Kysymys 5.

Arvioi oheisen kuvion (aineisto 3) perusteella, miten aseellisten konfliktien kokonaismäärä ja konfliktien tyypit ovat muuttuneet kylmän sodan aikana (1947–1991) ja sen jälkeen. (4 p.)

Aseellisten konfliktien tyyppejä:

Extrastate, valtion alueen ulkopuolinen konflikti, esim. siirtomaasota

Interstate, valtioiden välinen sota

Intrastate, valtion sisäinen konflikti eli sisällissota

Internationalized, valtion sisäinen konflikti johon ulkomaat osallistuvat

Avgör på basis av den bifogande figuren (3) hur totalantalet och typer av väpnade konflikter har ändrats under det kalla kriget (1947–1991) och därefter. (4 p.)

Typer av väpnade konflikter:

Extrastate, konflikt utanför statens område, till ex. kolonialkriget

Interstate, mellanstatlig konflikt

Intrastate, inomstatlig konflikt eller inbördeskrig

Internationalized, inomstatlig konflikt med utländsk inblandning

MALLIVASTAUKSET: yht. 4 p.

5.1. (max. 1 p.) **Kokonaismäärä** kasvoi epätasaisesti **kylmän sodan aikana** vajaasta 20:stä (vuonna 1947) huippuunsa yli 50:een (vuonna 1991) (0,5 p.). **Sen jälkeen** se laski 2000-luvulla runsaaseen 30:een mutta nousi jälleen 2010-luvun puolivälissä yli 50:een (0,5 p.). (Luvut tai kuvaus kelpaa.)

- *'jännitteiden' määrä ei kelpaa; ei liioin pelkkä toteamus määrän kasvusta vuosien 1947 ja 2015 välillä; tarkempi kuvaus tai lukuja eri vuosilta ilman erottelua kylmän sodan aikana ja sen jälkeen: 0,5 p.*

5.2. (max. 1 p.) Valtaosa konflikteista oli **valtioiden sisäisiä**, mikä selittää kokonaismäärän kasvun **kylmän sodan aikana** (suurvaltojen välinen ideologinen kilpailu) (0,5 p.). Myös 2010-luvun puolivälin kasvu johtuu osin niistä ja osin **konflikteista, joihin ulkomaat osallistuvat** (0,5 p.).

- *'merkittävä osa' ei kelpaa; tarkempi kuvaus tai lukuja erotellen kylmän sodan aikana ja sen jälkeen mutta ilman yhteyttä kokonaismäärään: 0,5 p.*

5.3. (max. 1 p.) **Valtion alueen ulkopuoliset konfliktit** loppuivat 1970-luvulla (0,5 p.), kun viimeiset siirtomaat itsenäistyivät (dekolonisaatio) (0,5 p.).

5.4. (max. 1 p.) **Valtioiden väliset konfliktit** (eli nk. klassiset sodat) muodostivat vain pienen osan kokonaismäärästä **kylmän sodan aikana** (0,5 p.) ja **sen jälkeen** häviävän pienen osuuden, useina vuosina ei yhtään tapausta (0,5 p.).

- *pelkkä määrän lasku ei kelpaa; tarkempi kuvaus tai lukuja eri vuosilta ilman erottelua kylmän sodan aikana ja sen jälkeen: 0,5 p.*

Kysymys 6.

Arvioi miten genderroolien ja -identiteettien muutos käy ilmi kuvista 1–3 (aineisto 4)

a) yksilöiden tasolla, b) instituutionaalisella tasolla, c) ideologioiden ja oppien tasolla ja d) symbolisella tasolla. (7 p.)

Analysera hur genderrollernas och -identiteternas förändring framkommer i bilder 1–3 a) på individernas nivå, b) på institutionell nivå, c) på ideologisk och ideell nivå, och d) på symbolisk nivå.

MALLIVASTAUKSET: yht. 7 p.

Kuva 1: Pariisin vapautus 1944 / Bild 1: Befrielsen av Paris 1944

Kuva 2: Bob Hopen joulukiertue Vietnamin 1967 / Bild 2: Bob Hopes julturné i Vietnam

Kuva 3: Maolaisten harjoituksista Nepalin sisällissodan (1996 – 2006) aikaan / Bild 3: Från maoisternas manöver under Nepals inbördeskrig (1996 – 2006)

6.a. genderroolin muutos **yksilöiden** tasolla (eli se mitä pidetään sopivana): ensimmäisen kuvan (Paris 1944) naiset näyttävät tyttömäisiltä, mies sotasankarilta (0,5 p.), (vastarintaliikkeessä oli myös naistaistelijoita mutta heidät on rajattu virallisista kuvista pois (0,5 p.), toisen kuvan (Vietnam 1967) nainen näyttää edelliseen kuvaan verrattuna vapaammalta, mies kuitenkin pääesiintyjä (0,5 p.), kolmannen (Nepalin sisällissota) päättäväiseltä ja uhmakkaalta ("maskuliiniselta"); kuvassa vain naisia, ehkä miehiäkin (0,5 p.). [YHT. 1,5 – 2 p.]

6.b. genderroolin muutos **instituutionaalisella** tasolla (eli mitä rooleja instituutiot – tässä tapauksessa armeija (valtio) tai sissiarmeija – sallii eri sukupuolille): ensimmäisen kuvan miessotilaan ihailijoista ("kotirintama") (0,5 p.) toisen kuvan (esineellistetyksi) sotilaiden viihdyttäjäksi (0,5 p.) ja kolmannessa kuvassa itse sotilaaksi (toimijaksi) (0,5 p.). [YHT. 1,5 p.]

6.c. genderroolin muutos **ideologioiden ja oppien** tasolla (eli vallitsevan ideologian mukaiset sukupuolinnormit): ensimmäisen kuvan henkilöt juhlivat natsimiehityksen loppua, mutta silti vielä perinteisten normien (joita taustalla näkyvä kirkko vielä korostaa) mukaisissa rooleissa (konservatismi) (0,5 p.); toisen kuvan henkilöt tukemassa 'vapaan maailman' kamppailua kommunismia vastaan; nainen ilmentää yksilöllisyyden (liberalismi) ja vapaan seksuaalisuuden normia, mies tosin patriarkaalisesti hallitsee (näennäinen tasa-arvo) (0,5 p.); kolmannen kuvan naiset ilmentävät sosialistisen (maolaisen) tasa-arvon ideaalia (0,5 p.). [YHT. 1,5 p.]

6.d. genderroolin muutos **symbolisella** tasolla (sukupuolistetut symbolit): ensimmäisen kuvan keskushahmo symbolisoi feminisoitua Ranskaa (Marianne/vapaudenpatsas) sekä rauhaa ja voittoa (voiton jumalatar); mies turvallisuutta (0,5 p.); toisen kuvan nainen ja mies symboloivat amerikkalaisuutta ('länttä'); nainen myös seksisymboli (0,5 p.); kolmannen kuvan asetta kantava nuori nainen symboloi joukkovoimaa ja yksilön genderroolin ja -identiteetin sulautumista ryhmään (0,5 p.). [YHT. 1,5 p.]

Jos on huomannut, että genderroolien muutos koskee myös kuvien miehiä, yksi lisäpiste. (1 p.)